

A küldemény csomagolása hiányos

A múlt év tizenegy hónapjában 12 millió forintot fizetett ki a MÁV kártörlesztés címén. Ennek az összegnek közel egyharmada töres okozta károkból keletkezett. A töresék pedig általában a hiányos csomagolásra vezethetők vissza.

A Csomagolás Technikai Intézet a belkereskedelmi forgalomban használt szabályokat adja ki. A vasút csomagolási szabályai ezeknél az előírásoknál szigorúbbak. Ez a kettősség egyszerű példával is érthető. Amíg egy gépkocsiszállítvány a feladótól egyenesen a rendeltetési helyére megy, addig a vasútra feladott darabárut a feladótól a rakodó állomásra viszik, a vasúti szállítás közben többször is átrakhatják, s a címzett állomástól még házhoz is kell szállítani azt. A vasúton szállított áru tehát több és nagyobb megpróbáltatásnak van kitéve, s ezzel magyarázható a vasút szigorú csomagolási követelményei.

Hogyan kell csomagolni az árut? Ugy, hogy a göngyöleg a szállítvány teljes egészét megóvjá, hogy más áruban sem tessen kárt. Ez a teljesen biztonságos csomagolási mód azonban nagyon költséges volna, ezért ahol lehet enyhít a vasút az irányú követeléseiben. A vasúti dolgozó, aki átveszi a küldeményt, azonban minden esetben ráírja a fuvarlevélre — vagy a szállítványhoz mellékelte kárjegyző könyv szövegébe —, hogy a küldemény csomagolása ilyen és ilyen szempontból hiányos.

Veszélyes áruk — robbanó és öngyúlékony anyagok, maró savak, stb. — hiányos csomagolással nem továbbíthatók.

A paprikafeldolgozó vállalat például termékeit papírszekrénybe, karton dobozba csomagolja. Ezeket a göngyölegeket többször is használják egymás után. A baj ott kezdődik, amikor a használat közben megrongálódott csomagoló anyagot nem selejtezik ki. Amikor ezeket a dobozokat egymás tetejére rakják, azok könnyen deformálódnak, szétrepednek. Így széthullhat az áru, s ez lehetőséget nyújt az esetleges lopásra is. Hasonlóan több gondot kell fordítani a megrongáló-

Hogyan kell csomagolni az árut?

Melyek a leggyakoribb hibák?

Milyen megoldások lehetségesek?

dott faladák, rekeszek kicserélésére is. A gondatlanság miatt kiálló szögek, a régi pántolás maradványai sok balesetet okoztak már szállítás közben. Így például a szőregi borszállítások idején gyakori eset, hogy csak egyetlen pánt tartja össze a ládát, amelyben sűrűn egymás mellé rakták a palackokat. De a Szegei Konzervgyárat is emlegethetjük. Olyan ládákban továbbítja termékeit, amelyek nem zár le. Így a ládaretegek közé rakott védőanyagok sem tudják megakadályozni, hogy egy-egy tolatás alkalmával a félrecsúszott és így az alsóbb ládásorba eső teher ne törjön össze néhány üveget.

A Gyufaipari Vállalat szegedi gyára szépen, rendszeresen csomagolja be küldeményeit. A kartondobozok minőségére sok gondot fordítanak, de azokat csak egyszerű szalagleragasztóval zárják le, amely nagyon könnyen megsérülhet.

A Kenderfonó és Szővőipari Vállalat újszegedi gyárából adnak fel olyan kenderáru-szállítványokat, amelyeken semmiféle csomagolás nincs. Ez rendjén van addig, amíg kocsirakományként továbbítják az árut, mivel ilyen esetben papírral bélelt vagonokba rakják be a végeket. A darabárúként feladott küldeményről azonban nincs mód a csomagolás nélküli végek megóvására.

A legtöbb problémát a bútork csomagolása okozza. A gyártó cégek hullámpapírral öltöztetik a továbbítandó bútort. Az így becsomagolt bútorkon azonban a legkisebb nyomás, ütődés is megsemmisíti. Rengeteg kártérítést perle adtak az ilyen szállítványok alkalmát. A múlt év december elsejével bevezetett díjszabásvaltozás megoldja részben a helyzetet. Ez kimondja, hogy a feladók kötelesek a vagonba rakni a bútort.

Az utóbb említett díjszabásvaltozás meg a különböző együttes miniszteri utasítások szabályozta csomagolási rendelkezések mind-mind a népgazdasági károk csökkentését célozzák.

A rakodás gépesítése is a biztonságosabb, minőségileg jobb szállítási követelményeknek igyekszik eleget tenni. A hidraulikus kézi villás és villamos targoncák szállítási rakodólapok alkalmazása az áru gyorsabb továbbítását segíti elő. Jelenleg a sík rakodólapokat használják, de a közeljövőben bevezetik a keretes rakodólapokat is.

A különösen érzékeny áruk szállítására még néhány évvel ezelőtt is csak nagy rábeszélés után voltak hajlandók felhasználni a vállalatok a szállítótartályokat, a kontinereket. Ma már változott a helyzet, a MÁV gondja minél több kontiner beszerzése, hogy a szállítók felek ilyen irányú igényeit ki tudja elégíteni.

Az áruk becsomagolásán, burkolásán, megvédésén nagyon sok múlik. Éppen ezért nemcsak a MÁV, s nem is csak a szállítók érdeke, hogy minél kevesebb kártérítés megfizetésére kerüljön sor. Mert nem a kártérítés, s nem is csupán a keletkezett kár, hanem az áru megrongálódása jelenti az igazi veszteséget az egész népgazdaságnak.

Méry Éva

Szeged a hazai lapokban

1965/5

NAGY József: Pedagógiai nyári egyetem Szegeden, Magyar Pedagógia, január. [A Tudományegyetem rendezésében, 1964, aug. 1-12.]

TÖRÖK Lajos: Nemzetközi állami jogi konferencia Szegeden. Állam és Igazgatás, február.

KOVÁCS László K. L.: Csongrád megye. Előadások. Gyógyászati, február. [A Szegedi Működő Gyógyászati Szakcsoportból.]

VIDA Miklósné: Kísérleti orvostanítás az Általános iskola 3-4. osztályában. Az Idgen Nyelvek Tanfolyama, február. [A szegedi Gagarin iskolában.]

OROSZ Sándor: A modern technikai eszközök pedagógiai felhasználása a szegedi nyári egyetem tematikájában. Pedagógiai Szemle, február.

KOVÁCS Attila: A szegedi MEK megoldotta a dughagyma nagyüzemi hőkezelését. Szövetkezet, február 12. [Fényképekkel.]

SZEKER Endre: A Tiszatáj februári száma. Petőfi Népe, febr. 14.

Visszapillantó tükör

„Lettünk mi másra is jók...”

A gondokból sosem fogy ki az ember. Ezt vontam le tanulságként néhány idős, már nyugdíjas munkással történt beszélgetés után. Csak pár szót váltottunk, s máris a gondokról lyukadtunk ki. Pedig mint később elmondták: ha újra kellene kezdeni, a ma reményében újra nekivágnánk a gondokkal teli munkás életűnek. Három évtizeddel ezelőtt ugyanis még remélni sem merték, hogy ilyen öregkoruk lesz. S az a jó, hogy nagyon sokan mondhatják el ezt magukról.

Keserű szájjal

A sok öreg közül egyik így vélekedett:

— A nevem nem fontos, mert emlékeim sokak emlékei. Az egyiket talán már csak kevesen ismerik. Egy dal zenéje, szövege. Valamikor énekeltek textilesek, vasasok, építőmunkások.

„Mi jók vagyunk arra, hogy megfontoljuk szőjjük — selymet, a gyapjút, puhát — A gazdagok tölre, hogy eltegyenek félre — Elegendő drága ruhát”.

Keserű szájjal énekeltek. A munkanélküliek hadserege reménykedve válszott erre, sűrűn ismételve refrénként:

„Ha jók voltunk arra, hogy alkossunk kézzel — Lettünk mi még másra is jók!”

Több évtizedes munkásélet

alatt az ember sok mindent magába szív, elraktároz a fejében, a szívében, az emlékeiben. Jót, bizalmat és bizalmatlanságot, emberséget, emberszeretetet, szakmai ismereteket a szebb reményében vívott harcok epizódjait, emlékeit, mint e dal szövegét, zenéjét. De csak kevesen vannak, akik őrzik e harcos évek dokumentumait. Járták az országot városról városra keresték a munkát, s néha megragadták néhány hétre, hónapra egy-egy gyárban. É vándor munkásélet emlékeként mutatták a Rico Magyar Kötszerművek RT egykori üzemi munkarendjét. A megfakult, sárguló dokumentum első sorai is jelzik, több ez, mint megőrzött régi üzemi munkarend: történelem.

A harmincas évek derekán

„Ezen munkarend, mely az 1884. évi XVII. t. c. 113. §-a értelmében az iparhatóság által láttamoztatott és az üzemekben, műhelyekben, raktárakban közzétesztett mint általános üzemi rendszabályzat, a munkaadó és munkás között kötött szerződésnek tekintendő és minden munkás a munkabéllás ténye által elismeri, hogy ennek tartalmát ismeri és határozatainak magától aláveti...”

Tévedés ne essék, nem akarom az olvasót ilyen messzire 80 év távlatába visszavezetni. A munkarend ennél jóval későbbi keletkezésű, csak a törvények, amelyre hivatkoznak, volt még a felszabadulás előtti években is múlt századbéli. Az 1930-as évek derekán készült Budapestben, amit a X. kerületi előjáróság, mint I. fokú iparhatóság dr. Bucsanysky előjáró aláírásával hagyott jóvá. Csak ezt őrizte meg az idős szegedi textilmunkás vándorevői emlékeként. Talán azért nem őrizte meg a többit, mert nem tudott hozzájutni, vagy mert a többi hasonmása volt ennek.

— Itt ebben az üzemben e munkarendben végzett munka közben gyűlölt meg először a törvényt, a paragrafust — mondja — S mindent, ami vele összefüggött, az akkori jogot és kötelességet. Mert a jog alatt mindig csak az urak jogát értették. Nézzé csak, mit mond egyik-másik bekezdés ebben a munkarendben:

Kékek joguk volt

„Az üzemben alkalmazott, életük 14. évét még be nem töltött tanoncok az iskolában töltött időt is

beleértve, naponta 10 órá munkaidőre kötelezhetők... Elettük 14. évét már elért tanoncok az iskolában eltöltött időt is beleértve 12 órai munkára kötelezhetők naponta... A 16. éven aluli, de 14 évnél nem fiatalabb tanoncok az ipartörvény 65. paragrafusának értelmében az iparhatóság engedélyével munkaidejük felét szükség esetén éjjeli munkában is kötelesek dolgozni.”

— Igen, erre voltunk jók akkor. S nekik joguk volt arra, hogy:

„Ha üzemzavar, munkahiány, leltározás, vagy egyéb okok folytán az egyes munkások, vagy egész munkacsapatok, vagy akár az összes munkások nem volnaok foglalkoztatottak, akkor meghatározott, vagy bizonytalan időre is szabadsághozhatók anélkül, hogy ilyképp munka nélkül eltöltött időre vonatkozó bármiféle díjazásra, vagy kártalanításra igényt támaszthatnának. Ily igény még akkor sem támasztható, ha a munkások időközben a munka megkezdése előtt véglegesen elbocsátottak.”

Hosszan, részletesen lehetne sorolni, milyen jogokat és kötelességeket tartalmaz ez a munkarend. Elég ebből idezni csupán néhányat távlati stílusban:

A múlt élő tanúi

„Munkabér csak kifogástalannak talál munkát után jár. Elrontott munkát esetén az illető munkás a kárért felelős... Munkaidő alatt mindenféle értekezés, beszélgetés és csoportosulás tilos... A munkában jövőre alkalmával behozott élelmiszereket a munkások a munkaközi szünetekben fogyasztathatják el... Különösen tilos a munkásoknak a belépes oly műhelyekbe és helyiségekbe, ahol dolgoznak nincsen... Aki a gépekben, szerszámokban, műszerekben, vagy az épületben kárt tesz, az a teljes kárért felelős... A dohányzás az üzem területén belül azonnali elbocsátás terhe mellett tilos...”

A papír megsárgult, a dal régen elhallgatott. Most mégis felidéztek velük a múltat, a köztünk élő öregeket, a múlt élő tanúinak emlékeit, hogy emlékezzünk a régi munkáséletre. Azért is, hogy a mai gondok közepette a felszabadulás 20. évfordulójának közeledtekor egy öreg munkás szavaival elmondjuk, amit az ő élete, a mi jelenünk tanúsít: lettünk mi másra is jók.

Nagy Pál

Kifejezés, amit elfelejtünk

Morbus Hungaricus. Magyar betegség. Így nevezték a XX. század elején a tudósbaj. Emberek ezrei pusztultak el a Kárpát-medencében gümőkórban, s a betegségben még Magyarországon is vezetett Szeged környéke.

1945-ben hatalmas változás történt. Egymás után épültek a tüdőgondozók, szanatóriumok.

— Ez a nagy változás a betegség rohamos csökkenésében is megmutatkozott — mondta dr. Nagy László egyetemi docens, a Tüdőgondozó Intézet vezető főorvosa. — 1938-ban 10 ezer ember közül 15 halt meg évente gümőkórban. 1950-ben 9, 1963-ban már csak 3. A megbetegedések is fokozatosan csökkentek. 1960-ban a lakosság 2 százaléka, 1964-ben pedig mindössze 1 százaléka volt beteg a tüdejé.

— Hogyan érték el ilyen eredményeket?

— Országosan gyors léptekkel fejlődött a tüdőbetegség elleni harc. Társadalmi bizottságok alakultak, s az orvosokon kívül a bizottság tagjai is nagy részt vállaltak a betegek felkutatásában, a felvilágosító munkában.

— És Szegeden?

— Itt is működik ilyen társadalmi bizottság. Három éve elkészült a Vidra utcai tüdőszűrő állomás is. A tüdőszűrés a legjobb módszer a betegség felderítésének és megelőzésének. Idén sikerült elérnünk, hogy valamennyi szegedi lakost megvizsgáljunk. Nyilvántartásba vettük őket, s ezután már évente ismétéljük a tüdővizsgálatokat.

— Hogy fogadják a lakosság a kötelező szűrést?

— Az első évek nehézségei után idén szinte mindenki megjelent a Vidra utcai szűrőállomáson, hogy kivizsgálják.

— S mi volt a vizsgálat eredménye?

— 88 ezer embert szűrtünk meg. Ezek közül 136 beteget fedeztünk fel, akiket azonnal gondozásba vettünk. A gümőkór kezdeti állapotában gyorsabban és eredményesebben kezelhető.

— A 14 éves felüliek állandó ellenőrzése tehát ezennél biztosítva lesz. Hogyan óvják a gyerekeket a tüdőbajtól?

— Próbaoltások szűréssel. Ezt három évenként megismételjük, hogy a szervezetük ne veszítse el ellenállóképességét. Az eredmény meg látszik. Amíg 1960-ban a nyilvántartott betegek 2,7

százaléka volt 14 éven aluli, 1964-ben már 0,5 százalékra csökkent. Tavaly 11 ezer gyermeknél végeztünk tuberkulin-szűrést.

Három évenként szűrjük a tbc-es beteg környezetében lévő gyerekeket is

— Nem. Oket állandóan felügyelet alatt tartjuk, s gyógyszerrel is erősítjük ellenállóképességüket. Tavaly mindössze egy gyermek betegedett meg gümőkórban.

— Miért van a tüdőgondozóban külön fogászati rendelő?

— Valamennyi nyilvántartott tüdőbetegnek itt ápoljuk a fogát, nehogy valakit megfertőzzenek.

— Csak a szegedieket ellenőrzik?

— A mozgó szűrőköcsival állandóan járjuk a környező falvakokat. Tavaly például 25 ezer embert vizsgáltunk meg. Idén fő feladatunknak tekintjük a vizsgálatok „finomítását”. A tüdő betegek fokozottabb ellenőrzését és az egészségügyi felvilágosító munkát.

S ennek az egészségügyi felvilágosításnak a lelkiismeretes gyógyításnak köszönhető, hogy az orvosi nyelvből lassan teljesen kihalt a kifejezés: Morbus Hungaricus.

Kovács Attila